

9. Chornii, L. (2009) (Eds.). Systema sotsialnoho zakhystu ta sotsialnoho zabezpechennia v Ukraini: realnyi stan ta perspektyvy reformuvannia [The system of social protection and social security in Ukraine: the real situation and prospects for reform]. Kyiv: Tsentri hromadskoi ekspertyzy [in Ukrainian].
10. Skurativskiy, V.A. (2011). Sotsialna polityka. Entsyklopediia derzhavnoho upravlinnia [Social policy. Encyclopedia of Public Administration]. (Vols. 1-8). Kyiv: NADU [in Ukrainian].
11. Stashkiv, B.I. (2000). Predmet prava sotsialnoho zabezpechennia: pohliad na problemu [The subject of social security law: a look at the problem]. Pravo Ukrainy – Law of Ukraine, 9, 71–75 [in Ukrainian].
12. Stepaniuk, O.O. (2020). Sotsialnyi zakhyst naselennia Ukrainy. Naukovi bloh «Natsionalnyi universytet «Ostrozka akademiia» [Social protection of the population of Ukraine. Scientific blog "National University" Ostroh Academy"]. naub. oa.edu.ua Retrieved from <https://naub.oa.edu.ua> [in Ukrainian].
13. Tyshchenko, O.V. (2013). Sutnist sotsialnoho zabezpechennia: doktrynalni pohliady [The essence of social security: doctrinal views]. Porivnialno-analitychne pravo – Comparative and analytical law, 4, 145–149 [in Ukrainian].
14. Ustynov, S.O. (2011). Spivvidnoshennia terminiv «sotsialnyi zakhyst» ta «sotsialne zabezpechennia» v zakonodavstvi Ukrainy [Correlation of the terms "social protection" and "social security" in the legislation of Ukraine]. Yurydychna nauka i praktyka – Legal science and practice, 2, 90–95 [in Ukrainian].
15. Chutcheva, O. (2002). Pravo na sotsialnuu zashchitu: voprosy teorii [The right to social protection: questions of theory]. Pidpriemnytstvo, hospodarstvo i pravo – Entrepreneurship, economy and law, 8, 62–64 [in Russian].
16. Iaryhina, Ye.P. (2011). Mistse i znachennia sotsialnoho zabezpechennia simey z ditmy v systemi prava sotsialnoho zakhystu [The place and importance of social security for families with children in the system of social protection law]. Problemy zakonnosti – Problems of legality, 116, 80–86 [in Ukrainian].

DOI <https://doi.org/10.51647/kelm.2020.3.3.27>

UDZIAŁ OBROŃCY W ZGŁOSZENIU PODEJRZENIA SĄDZIEMU ZAWODOWEMU

Oleksii Kucher

student

Lugańskiego Państwowego Uniwersytetu Spraw Wewnętrznych

imienia E.O. Didorenki (Siewierodonieck, Ukraina)

ORCID ID: 0000-0002-1976-8799

e-mail: Oleksii_Kucher@ukr.net

Adnotacja. Artykuł dotyczy spraw proceduralnych, które powstają w związku z naruszeniem przez organy ścigania procedury dokonywania pisemnego zawiadomienia sędziego zawodowego, działań obrońcy w przypadku stwierdzenia takich naruszeń, a także konsekwencji procesowych takich naruszeń prawa. Przeprowadzono analizę szczególnych zasad pociągania sędziów zawodowych do odpowiedzialności karnej, co jest jedną z gwarancji niezależności ich działalności. Podtrzymane jest stanowisko, że jako procedura procesowa zawiadomienie o podejrzeniu ma trzy składniki: sporządzenie pisemnego zawiadomienia o podejrzeniu, przekazanie tego zawiadomienia osobie oraz wyjaśnienie podejrzanemu jego praw. Podkreślono, że błędna interpretacja wyrażenia „pisemne zawiadomienie o podejrzeniu jest przeprowadzane” prowadzi do niedopuszczalnych działań ze strony Prokuratora Generalnego lub jego zastępcy w zakresie zlecenia śledczemu wykonania zawiadomienia sędziego o podejrzeniu i wyjaśnienia podejrzanemu jego praw.

Słowa kluczowe: zgłoszenie podejrzenia, sędzia zawodowy, podejrzan, obrońca, czynność procesowa.

ATTORNEY'S PARTICIPATION DURING THE NOTICE OF THE PROFESSIONAL JUDGE'S SUSPICATION

Oleksii Kucher

Postgraduate Student

The Luhansk State University of Internal Affairs named after E.O. Didorenko (Severodonetsk, Ukraine)

ORCID ID: 0000-0002-1976-8799

e-mail: Oleksii_Kucher@ukr.net

Abstract. The article deals with procedural issues that arise in connection with the violation by law enforcement agencies of the procedure of written notification to a professional judge, the actions of counsel in case of such violations, as well as the procedural consequences of such violations of the law. An analysis of the special procedure for bringing professional judges to criminal responsibility, which is one of the guarantees of the independence of their activities.

The position is supported that as a procedural procedure the notification of suspicion has three components: drawing up a written notification of suspicion, serving this notification on the person and explaining to the suspect his rights. It is emphasized that incorrect interpretation of the phrase "written notice of suspicion is carried out" leads to inadmissible actions on the part of the Prosecutor General or his deputy in order to instruct the investigator to serve a notice of suspicion and explain the suspect's rights.

Key words: notification of suspicion, professional judge, suspect, defense counsel, procedural action.

УЧАСТЬ ЗАХИСНИКА ПІД ЧАС ПОВІДОМЛЕННЯ ПРО ПІДОЗРУ ПРОФЕСІЙНОМУ СУДДІ

Олексій Кучер

здобувач

Луганського державного університету внутрішніх справ

імені Е.О. Дідоренка (Сєвєродонецьк, Україна)

ORCID ID: 0000-0002-1976-8799

e-mail: Oleksii_Kucher@ukr.net

Анотація. Стаття присвячена процесуальним питанням, що виникають у зв'язку з порушенням правоохоронними органами процедури здійснення письмового повідомлення професійному судді, дій захисника у випадку виявлення таких порушень, а також – процесуальних наслідків таких порушень закону. Здійснено аналіз особливого порядку притягнення професійних суддів до кримінальної відповідальності, що є однією з гарантій незалежності їх діяльності. Підтримано позицію, що як процесуальна процедура повідомлення про підозру має три складові: складання письмового повідомлення про підозру, вручення цього повідомлення особі і роз'яснення підозрюваному його прав. Акцентовано увагу, що невірне тлумачення словосполучення «письмове повідомлення про підозру здійснюється» призводить до неприпустимих дій з боку Генерального прокурора чи його заступника в частині доручення слідчому здійснення вручення судді повідомлення про підозру та роз'яснення підозрюваному його прав.

Ключові слова: повідомлення про підозру, професійний суддя, підозрюваний, захисник, процесуальна дія.

Постановка проблеми. Професійні судді віднесені до окремої категорії осіб, притягнення яких до кримінальної відповідальності здійснюється в особливому порядку. Такий порядок полягає в «ускладненні» процедури вчинення певних процесуальних дій щодо суддів, зокрема, законодавством визначено спеціальний перелік суб'єктів, які можуть повідомити судді про підозру у вчиненні злочину, а також встановлено заборону щодо затримання судді або обрання стосовно нього запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою, домашнього арешту до ухвалення обвинувального вироку судом без згоди Вищої ради правосуддя.

Перш за все, особливий порядок притягнення професійних суддів до кримінальної відповідальності є однією з гарантій незалежності їх діяльності, за якої створюється механізм, спрямований на забезпечення професійної недоторканності суддів, а також недопущення тиску або незаконного впливу на них з боку органів досудового розслідування. Разом із тим, забезпечується додаткова перевірка обґрунтованості підозри та обвинувачення професійних суддів у вчиненні злочину вищим посадовим складом органів прокуратури та, у деяких випадках, Вищою радою правосуддя.

Втім, у своїй практичній діяльності представники адвокатури під час здійснення захисту професійних суддів у кримінальних провадженнях нерідко зустрічаються з помилковим тлумаченням та, як наслідок, невірним застосуванням положень законодавства, яким врегульовано особливий порядок повідомлення професійному судді про підозру у вчиненні злочину, з боку правоохоронних органів та судів.

Стан дослідження. Проблемними питаннями інституту повідомлення про підозру присвячено праці таких дослідників, як Ю.П. Аленін, І.В. Гловюк, О.В. Капліна, Н.С. Карпов, Л.М. Лобойко, О.Ю. Татаров, В.І. Фаринник, Л.В. Юрченко та ін. Окремі аспекти законодавчого врегулювання процедури здійснення повідомлення про підозру професійному судді висвітлено у працях П.П. Андрушка, В.О. Гринюка, М.А. Погорецького, О.С. Старенького, Ю.М. Сухова.

Проте, як свідчить практика, недостатньо дослідженими є питання порушення правоохоронними органами процедури складання та вручення письмового повідомлення про підозру представнику судової влади, дій захисника у випадку виявлення таких порушень, а також – процесуальні наслідки таких порушень, що і є метою даної статті.

Виклад основного матеріалу. Особливості повідомлення професійних суддів про підозру у вчиненні кримінального правопорушення закріплено у п. 3 ч. 1 ст. 481 Кримінального процесуального кодексу України (далі – КПК України), згідно якого письмове повідомлення про підозру судді Конституційного Суду України, професійному судді, присяжному та народному засідателю на час здійснення ними правосуддя, працівникам Національного антикорупційного бюро України здійснюється Генеральним прокурором України або його заступником.

Повідомлення про підозру, в свою чергу, як процесуальна процедура врегульоване главою 22 КПК України та має як мінімум три складові: (1) складання письмового повідомлення про підозру, (2) вручення цього повідомлення особі і (3) роз'яснення підозрюваному його прав (Погорецький, Гринюк, 2018: 61).

На перший погляд все просто – повідомлення про підозру у вчиненні злочину професійним суддям здійснюється у загальному порядку, але спеціальним суб'єктом. Не зважаючи на це, поширеною проблемою здійснення захисту на практиці є невірне застосування судами та правоохоронними органами положень ст. 481 КПК України в частині визначення суб'єктів, які можуть здійснити кожен з названих вище складових процедури повідомлення професійним суддям про підозру.

Так, першу складову процедури повідомлення судді про підозру – складання письмового повідомлення про підозру – здійснює належний суб'єкт, тобто Генеральний прокурор України або його заступник. Проте здійснення другої та третьої складових процедури – вручення судді повідомлення про підозру та роз'яснення підозрюваному його прав – згадані суб'єкти передоручають слідчим у порядку, передбаченому ст. 36 КПК України. Описане передоручення, на наш погляд, є наслідком помилкового тлумачення та невірного застосування норм, оскільки законом визначено вичерпний перелік суб'єктів, які мають право повідомити професійному судді про підозру, тобто здійснити всі процесуальні дії, внаслідок яких суддя набуде статусу підозрюваного.

Отже, передоручення повноважень на здійснення однієї зі складових цієї процедури є недопустимим.

Вважаємо, що має місце невірне тлумачення словосполучення «письмове повідомлення про підозру здійснюється», яке міститься у ст. 481 КПК України. Причиною такого «помилкового» тлумачення, напевно, є наявність у згаданому словосполученні слова «письмове», у зв'язку з чим цитоване вище положення помилково сприймається як позначення тільки першої складової процедури повідомлення про підозру – складання письмового повідомлення. Внаслідок викладених обставин суди приходять до помилкового висновку про те, що ст. 481 КПК України визначає лише перелік суб'єктів, які мають складати письмове повідомлення про підозру, при цьому суб'єкт, який має здійснити другу складову процедури – вручення письмового повідомлення про підозру, статтею не визначений.

Проте, словосполучення «письмове повідомлення про підозру» застосовується у главі 22 КПК України як нерозривна конструкція та у різному контексті, наприклад, відповідно до ст. 277 «письмове повідомлення про підозру складається...», а за ст. 278 «письмове повідомлення про підозру вручається...», а тому слово «письмове» у словосполученні «письмове повідомлення про підозру здійснюється» є лише його складовою частиною, а саме словосполучення позначає всю процедуру повідомлення про підозру, регламентовану главою 22 КПК України, тобто – обидві її складові у сукупності.

Необхідно звернути увагу на зміст Закону України «Про судоустрій та статус суддів» (в редакції Закону України № 192-VIII від 12.02.2015 (Про судоустрій і статус суддів, 2015); далі – Закон), який містить аналогічні положення щодо особливого порядку повідомлення професійному судді про підозру, проте у дещо іншому формулюванні. Відповідно до ч. 3 ст. 49 Закону судді може бути повідомлено про підозру у вчиненні кримінального правопорушення лише Генеральним прокурором України або його заступником. Цитованою нормою врегульовано ту саму процедуру, що і ст. 481 КПК України, проте цитоване положення оперує словосполученням «повідомлення про підозру», яке не містить слова «письмове». На нашу думку, зазначена обставина дає однозначні підстави стверджувати про те, що ст. 481 КПК України відсилає саме до всієї процедури повідомлення про підозру, тобто – до усіх її складових. Більше того, згадана норма оперує терміном «лише», що додатково свідчить про неможливість передоручення відповідних повноважень іншим працівникам правоохоронних органів.

Аналіз термінів, що застосовуються у КПК України, дають підстави стверджувати, що за текстом кодексу термін «здійснюється» використовується тоді, коли законодавець бажає позначити певну процедуру в цілому, тобто охопити її від початку до кінця, як, наприклад, у ч.ч. 1, 4, 5 ст. 22 КПК України та ч. 1 ст. 416 КПК України.

Зі змісту глави 22 та ст. 481 КПК України можна встановити, що говорячи про процедуру повідомлення про підозру, тобто про обидві її складові у сукупності, законодавець оперує терміном «здійснюється», при цьому використовує інші терміни «складання» та «вручення» в контексті її складових. Варто зауважити, що назва ст. 481 КПК України «Повідомлення про підозру» точно відповідає назві глави 22 «Повідомлення про підозру», якою врегульовано порядок здійснення обох складових процедури письмового повідомлення про підозру. Академічний словник української мови слово «здійснити» тлумачить як: запроваджувати, виконувати, втілювати в життя, робити що-небудь дійсним, реальним (Бурячок, Білоноженко, Білоштан, 1972: 541).

Також слід погодитися з висновком В.О. Гринюка та О.С. Старенького, які стверджують, що норми ст. 481 КПК України є спеціальними щодо положень ст. 36 КПК України (Гринюк, Старенький, 2017: 86).

Враховуючи викладене та приймаючи до уваги те, що втілення процедури повідомлення про підозру в життя відбувається в результаті здійснення усіх її складових, можна обґрунтовано стверджувати, що формулювання «письмове повідомлення про підозру здійснюється», яке міститься у ст. 481 КПК України, відсилає до процесуальних дій, внаслідок вчинення яких особа набуде статусу підозрюваного.

Як справедливо зауважують окремі дослідники, процесуального статусу підозрюваного (крім випадку затримання) особа набуває не після складання тексту, а лише після вручення повідомлення. Саме із цим моментом пов'язується набуття особою відповідних процесуальних прав після їх роз'яснення слідчим, прокурором. Виходячи зі змісту ст. 277 КПК України, процесуальні дії щодо складання і вручення повідомлення

про підозру може вчинити виключно одна й та сама службова особа, котра має відповідні процесуальні повноваження (Сухов, Андрушко, 2016).

До таких висновків спонукає системний аналіз ч. 4 ст. 22, ч. 2 ст. 36, ч. 2 ст. 40, ч. 8 ст. 42, ст. 277 КПК України. Зокрема, слідчий уповноважений повідомляти особі про підозру за погодженням із прокурором. Письмове повідомлення про підозру, складене слідчим, повинно, крім іншого, містити відомості про прізвище та посаду слідчого, який здійснює повідомлення (п. 1 абз. 2 ч. 1 ст. 277 КПК України), а також його підпис після виконання цієї процесуальної дії (п. 8 абз. 2 ч. 1 ст. 277 КПК України). При цьому слідчий зобов'язаний невідкладно повідомити підозрюваному про його права, передбачені ст. 42 КПК України, про що повинна міститися відповідна відмітка в тексті повідомлення про підозру.

Прокурор, у свою чергу, наділений ексклюзивним правом повідомляти особі про підозру (п. 11 ч. 2 ст. 36 КПК України) без будь-якого погодження указанного рішення. У цьому повноваженні, крім іншого, розкривається суть його процесуальної самостійності та незалежності, адже прокурори вищого рівня (за адміністративною вертикаллю) не наділені правом ставити які-небудь резолюції на повідомленні чи підписувати його.

«Повідомлення особі про підозру у вчиненні кримінального правопорушення, звернення з обвинувальним актом та підтримання державного обвинувачення у суді здійснюється прокурором», – категоричний припис ч. 4 ст. 22 КПК України, яка розкриває зміст однієї із загальних назад кримінального провадження – змагальності сторін.

У зв'язку з викладеним, ми категорично не погоджуємося з висновком Великої Палати Верховного Суду, викладеним у постанові від 11.12.2019 у справі № 536/2475/14-к (провадження № 13-34к19), відповідно до якого Генеральний прокурор або його заступник можуть доручити вручення прийнятого (складеного) та підписаного ними повідомлення про підозру судді суб'єкту, уповноваженому здійснювати процесуальні дії у конкретному кримінальному провадженні. Аналіз положень переліку категорій осіб, щодо яких кримінальним законодавством України встановлений особливий порядок кримінального провадження, на думку колегії суддів підтверджує висновок, що додаткова гарантія у формі встановлення спеціальної процедури здійснення повідомлення про підозру цим категоріям осіб полягає саме у перевірці підстав і наступному складанні та підписанні повідомлення визначеними законом суб'єктами. Однак подальше вручення письмової підозри окресленим категоріям осіб не впливає на посилення або послаблення цих гарантій. Сам по собі факт особистої передачі повідомлення про підозру не забезпечує додаткового захисту ані судді, ані інших осіб, щодо яких визначено спеціальний порядок здійснення повідомлення про підозру (Постанова Великої Палати Верховного Суду, 2019).

У кримінальному процесуальному законі закріплено вимоги до обов'язкових реквізитів повідомлення про підозру, складеного прокурором. Зокрема, воно повинно містити відомості про прізвище та посаду прокурора, який здійснює повідомлення, права підозрюваного, які повинні бути роз'яснені прокурором (п. 7 абз. 2 ч. 1 ст. 277 КПК України), а також підпис прокурора, який здійснив повідомлення.

Крім того, згідно ч. 8 ст. 42 КПК України підозрюваному, обвинуваченому вручається пам'ятка про його процесуальні права та обов'язки одночасно з їх повідомленням особою, яка здійснює таке повідомлення.

На підстав викладеного вважаємо, що норма, закріплена у ст. 481 КПК України, визначає коло суб'єктів (Генеральний прокурор України та його заступники), які згідно кримінального процесуального закону мають здійснити обидві складові процедури повідомлення професійного судді про підозру у вчиненні кримінального правопорушення: скласти письмове повідомлення про підозру та вручити його особі підозрюваного.

У ст. 19 Конституції України встановлено принцип, згідно якого органи державної влади та органи місцевого самоврядування, їх посадові особи зобов'язані діяти лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України.

Аналогічну вимогу закріплено в ч. 1 ст. 9 КПК України, відповідно до якої під час кримінального провадження суд, слідчий суддя, прокурор, керівник органу досудового розслідування, слідчий, інші службові особи органів державної влади зобов'язані неухильно додержуватися вимог Конституції України, цього Кодексу, міжнародних договорів, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, вимог інших актів законодавства.

Наведене вище доводить, що Генеральний прокурор України та його заступники на практиці, всупереч нормам КПК України, діючи не у спосіб, передбачений законом, передоручають слідчому повноваження щодо вручення професійному судді повідомлення про підозру у вчиненні кримінального правопорушення.

Численні факти допущення правоохоронними органами указаних порушень вимог кримінального процесуального законодавства повинні спонукати захисника до вжиття ефективних заходів під час надання правової допомоги професійному судді, зокрема активно користуватися правами, передбаченими Законом України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» та КПК України.

Так, згідно ст. 20 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» встановлено, що під час здійснення адвокатської діяльності адвокат має право вчиняти будь-які дії, не заборонені законом, правилами адвокатської етики та договором про надання правової допомоги, необхідні для належного виконання договору про надання правової допомоги. Зокрема, адвокат має право застосовувати технічні засоби, фіксувати процесуальні дії, в яких він бере участь.

Крім того, за клопотанням учасників процесуальної дії застосування технічних засобів фіксування є обов'язковим (ч. 1 ст. 107 КПК України). У майбутній процесуальній діяльності в рамках кримінального провадження зафіксовані порушення порядку проведення аналізованої процесуальної дії може бути

використано для висловлення обґрунтованих сумнівів щодо законності процесуальних (в т.ч. слідчих) дій, проведених за участю підозрюваного та допустимості доказів, здобутих за результатами їх проведення.

Загальновідомо, що будь-які процесуальні порушення мають негативні наслідки для кримінального провадження, у якому вони допущені.

У досліджуваному нами випадку негативного впливу, перш за все, зазнає подальша процедура доказування в кримінальному провадженні, адже постає питання допустимості доказів, здобутих за участю особи, повідомлення про підозру якій було здійснено з порушенням процедури, закріпленої в КПК України.

Згідно вимог ст. 86 КПК України доказ визнається допустимим, якщо він отриманий у порядку, встановленому цим Кодексом. Недопустимий доказ не може бути використаний при прийнятті процесуальних рішень, на нього не може посилається суд при ухваленні судового рішення.

Головним процесуальним наслідком повідомлення особі про підозру є набуття такою особою статусу підозрюваного у кримінальному провадженні, при цьому, особа вважається такою, якій повідомлено про підозру виключно за умови здійснення обох складових цієї процедури належним суб'єктом та у встановленому законом порядку. Тобто, у разі здійснення другої складової процедури повідомлення про підозру неналежним суб'єктом професійний суддя не може вважатись таким, якому вручено повідомлення про підозру та роз'яснено процесуальні права. Викладене призводить до того, що процедура повідомлення професійному судді про підозру не реалізовується, а сам суддя не набуває статусу підозрюваного у кримінальному провадженні.

Відтак, між стороною обвинувачення і стороною захисту не виникають дійсні кримінальні процесуальні правовідносини, змістом яких є конкретні права та процесуальні обов'язки, передбачені КПК України (Аленін, Гловюк, 2014: 162).

Таким чином, всі подальші процесуальні дії, здійснені по відношенню до професійного судді, як до підозрюваного у вчиненні злочину чи за його участю як підозрюваного, є такими, що вчинені незаконно, включаючи його допити в якості підозрюваного, вжиття заходів забезпечення кримінального провадження, застосовані до нього як до підозрюваного тощо.

З урахуванням того, що повідомлення особі про підозру – це процесуальна дія, яка має певну протяжність у часі, і професійний суддя набуває статусу підозрюваного після здійснення йому повідомлення Генеральним прокурором України або його заступником відкритим залишається питання відсутності у КПК України окремої норми, яка б урегульовувала процесуальні права адвоката (Зейкан, 2013: 26). Адже згідно до ч. 4 ст. 46 КПК України захисник користується правами підозрюваного, обвинуваченого, захист якого він здійснює.

Відтак, до моменту набуття професійним суддею статусу підозрюваного адвокат не наділений правами, передбаченими ч. 3 ст. 42 КПК України.

Втім, указане не позбавляє захисника можливості ставити запитання, висловлювати свої пропозиції, зауваження та заперечення щодо порядку проведення прокурором повідомлення про підозру, що повинно бути зафіксовано у тексті процесуального документа.

Слід зауважити, що у порушення вимог ст. 103 КПК України процесуальна дія повідомлення професійному судді про підозру, за звичай, не фіксується стороною обвинувачення ні у протоколі, ні на носії інформації (за допомогою технічних засобів).

Таким чином, захисник може висловити свою позицію (наприклад, зауваження або заперечення) на зворотній сторінці тексту повідомлення про підозру чи документа, яким підтверджується факт ознайомлення підозрюваного з правами, передбаченими КПК України. Крім того, факт порушення прокурором порядку здійснення повідомлення про підозру також може бути зафіксовано адвокатом у протоколі допиту підозрюваного.

Оскільки за згаданих обставин суддя не набуває статусу підозрюваного у кримінальному провадженні, не вбачається можливим складання та вручення обвинувального акта, адже відповідно до п. 2 ч. 2 ст. 291 КПК України обвинувальний акт має містити анкетні відомості про обвинуваченого та бути вручений останньому під розписку (ч. 4 ст. 291 КПК України). У випадку, якщо обвинувальний акт все ж таки було складено – згадані вище порушення вказують на незаконність цього рішення та призводять до недійсності процесуальної дії щодо його вручення.

Одним із способів реагування захисника на вищевказані порушення вимог КПК України може бути реалізація адвокатом права представлення суду письмових заперечень (поясень) щодо обвинувального акта (Зейкан, 2013: 16), адже згідно ч. 1 ст. 20 КПК України: «Підозрюваний, обвинувачений, виправданий, засуджений має право на захист, яке полягає у наданні йому можливості надати усні або письмові пояснення з приводу підозри чи обвинувачення...». В указаному документі слід чітко (деталізовано), з посиланням на конкретні норми КПК України, описати фактичні обставини недотримання прокурором процедури повідомлення про підозру професійному судді.

Частковим вирішенням досліджуваної проблеми, на наш погляд, стало ухвалення Верховною Радою України 9-го скликання Закону № 187-IX від 04.10.2019 «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо вдосконалення окремих положень кримінального процесуального законодавства», відповідно до якого статтю 481 доповнено частиною другою такого змісту: «2. Генеральний прокурор (виконувач обов'язків Генерального прокурора), його заступник, керівник регіональної прокуратури може доручити іншим прокурорам здійснити письмове повідомлення про підозру особам, визначеним частиною першою цієї статті, у порядку, передбаченому частинами першою і другою статті 278 цього Кодексу» (Про внесення

змін до деяких законодавчих актів України щодо вдосконалення окремих положень кримінального процесуального законодавства, 2019).

Висновки. Правоохоронні органи, допускаючи помилкове застосування норм процесуального законодавства в процедурі повідомлення професійному судді про підозру, фактично руйнують здобутки досудового кримінального провадження. Указане призводить до визнання недійсними здобутих доказів, а також – незаконності всіх процесуальних дій, вчинених за участю судді як підозрюваного.

Очевидно, що описана у даній статті проблема потребує найшвидшого вирішення, оскільки навіть судові органи неоднаково застосовують положення ст. 481 КПК України. В одних випадках, це є підставою для визнання відсутності у особи статусу підозрюваної у кримінальному провадженні, в інших – не враховується під час правової оцінки Вищим адміністративним судом України рішень Вищої кваліфікаційної комісії суддів України про відсторонення судді від займаної посади у зв'язку з притягненням до кримінальної відповідальності (Про судоустрій і статус суддів, 2016).

На наш погляд, передумовою для помилкового тлумачення положень ст. 481 КПК України є відсутність чіткого законодавчого припису щодо вручення письмового повідомлення про підозру особою, яка його склала (слідчим або прокурором). З урахуванням того, що норми, закріплені у главі 22 КПК України, мають статус загальних, існування вищеописаного положення дасть змогу усунути широкий спектр зловживань прокурорами повноваженням щодо доручення слідчому проведення процесуальних дій (п. 4 ч. 2 ст. 36 КПК України).

Враховуючи вищевикладене, пропонуємо викласти ч. 1 ст. 278 КПК України в наступній редакції:

«1. Письмове повідомлення про підозру вручається в день його складання службовою особою (слідчим або прокурором), яка його склала, а у випадку неможливості такого вручення – у спосіб, передбачений цим Кодексом для вручення повідомлень».

Список використаних джерел:

1. Аленін Ю.П. Повідомлення про підозру: загальна характеристика та проблеми удосконалення / Ю.П. Аленін, І.В. Гловюк // Вісник Південного регіонального центру Національної академії правових наук України. – 2014. – № 1. – С. 161–169.
2. Бурячок А.А. Словник української мови: у 11 т. / А.А. Бурячок, В.М. Білоноженко, А.П. Білоштан та ін. – Київ: Наукова думка, 1972. – Т. 3. – 744 с.
3. Гринюк В.О. Проблемні питання повідомлення про підозру судді у кримінальному провадженні / В.О. Гринюк, О.С. Старенький // Право України. – 2017. – № 12. – С. 82–94.
4. Зейкан Я.П. Методика захисту в окремих категоріях кримінальних справ за КПК 2012 року / Я.П. Зейкан. – Харків: ФОП Коваленко О.В., 2013 – 376 с.
5. Погорецький М.А. Повідомлення судді про підозру: проблемні питання правового регулювання, теорії та практики / М.А. Погорецький, В.О. Гринюк // Вісник кримінального судочинства. – 2018. – № 2. – С. 58–71.
6. Постанова Великої Палати Верховного Суду від 11.12.2019 у справі № 536/2475/14-к [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/86365236>.
7. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо вдосконалення окремих положень кримінального процесуального законодавства: Закон України від 04.10.2019 р. № 187-IX [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/187-20#Text>
8. Про судоустрій і статус суддів: Закон України від 02.06.2016 № 1402-VIII [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1402-19#Text>
9. Про судоустрій і статус суддів: Закон України від 07.07.2010 № 2453-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2453-17#Text>
10. Сухов Ю. Підозра в процесі / Ю. Сухов, П. Андрушко // Закон і бізнес. – 2016. – № 22 (1216). – Режим доступу: http://zib.com.ua/ua/print/116618-yaki_vimogi_visuvae_kpk_do_zdiysnennya_kriminalnogo_provadzh.html.

References:

1. Alenin, Yu.P. & Hloviuk, I.V. (2014). Povidomlennia pro pidozru: zahalna kharakterystyka ta problemy udoskonalennia [Suspicion messages: general characteristics and problems of improvement]. *Visnyk Pivdennoho rehionalnoho tsentru Natsionalnoi akademii pravovykh nauk Ukrainy – Bulletin of the Southern Regional Center of the National Academy of Legal Sciences of Ukraine*, 1, 161–169 [in Ukrainian].
2. Buriachok, A.A., Bilonozhenko, V.M., Biloshtan, A.P. et al. (1972). *Slovnyk ukrainskoi movy [Dictionary of the Ukrainian language]*: (Vols. 1–11). Kyiv : Naukova dumka, 1972 [in Ukrainian].
3. Hryniuk, V.O. & Starenkyi, O.S. (2017). Problemni pytannia povidomlennia pro pidozru suddi u kryminalnomu provadzhenni [Problematic issues of notification of a judge's suspicion in criminal proceedings]. *Pravo Ukrainy – Law of Ukraine*, 12, 82–94 [in Ukrainian].
4. Zeikan, Ya.P. (2013). *Metodyka zakhystu v okremykh katehoriakh kryminalnykh sprav za KPK 2012 roku [Methods of protection in certain categories of criminal cases under the CPC in 2012]*. Kharkiv: FOP Kovalenko O.V. [in Ukrainian].
5. Pohoretskyi, M.A. & Hryniuk, V.O. (2018). Povidomlennia suddi pro pidozru: problemni pytannia pravovoho rehulivannia, teorii ta praktyky [Judge's report of suspicion: problematic issues of legal regulation, theory and practice]. *Visnyk kryminalnoho sudochynstva – Bulletin of criminal proceedings*, 2, 58–71 [in Ukrainian].

6. Postanova Velykoi Palaty Verkhovnoho Sudu vid 11.12.2019 u spravi № 536/2475/14-k [Resolution of the Grand Chamber of the Supreme Court from 11.12.2019 in the case № 536/2475/14-k] reyestr.court.gov.ua Retrieved from <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/86365236>. [in Ukrainian].
7. Pro vnesennia zmin do deiakikh zakonodavchykh aktiv Ukrainy shchodo vdoskonalennia okremykh polozhen kryminalnoho protsesualnoho zakonodavstva: Zakon Ukrainy vid 04.10.2019 r. № 187-IX [About modification of some legislative acts of Ukraine concerning improvement of separate provisions of the criminal procedural legislation: Law of Ukraine of October 4, 2019 № 187-IX] rada.gov.ua Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/187-20#Text> [in Ukrainian].
8. Pro sudoustrii i status suddiv. Zakon Ukrainy vid 02.06.2016 № 1402-VIII [On the judiciary and the status of judges. Law of Ukraine of 02.06.2016 № 1402-VIII] rada.gov.ua Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1402-19#Text> [in Ukrainian].
9. Pro sudoustrii i status suddiv. Zakon Ukrainy vid 07.07.2010 № 2453-VI [On the judiciary and the status of judges. Law of Ukraine of 07.07.2010 № 2453-VI] rada.gov.ua Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2453-17#Text> [in Ukrainian].
10. Sukhov, Yu. & Andrushko, P. (2016). Pidozra v protsesi [Suspicion in the process]. *Zakon i biznes – Law and business*, 22 (1216). Retrieved from http://zib.com.ua/ua/print/116618-yaki_vimogi_visuvae_kpk_do_zdiysnennya_kryminalnogo_provadzh.html. [in Ukrainian].

DOI <https://doi.org/10.51647/kelm.2020.3.3.28>

ETAPY WYKONYWANIA UCHWAŁ W SPRAWACH O WYKROCZENIA ADMINISTRACYJNE

Kateryna Levytska

student

Naukowo-Badawczego Instytutu Prawa Publicznego (Kijów, Ukraina)

ORCID ID: 0000-0002-8186-7477

e-mail: Levytska_Kateryna@ukr.net

Adnotacja. Celem artykułu jest określenie etapów wykonywania uchwał w sprawach o wykroczenia administracyjne na podstawie analizy osiągnięć nauk prawnych. Artykuł określa etapy wykonywania uchwał w sprawach o wykroczenia administracyjne. Wyjaśniono, że etap wykonania uchwały w sprawie nałożenia egzekucji administracyjnej obejmuje trzy etapy: skierowanie uchwały do wykonania; bezpośrednie wykonanie uchwały; zakończenie postępowania w sprawie wykonania uchwały. Wyróżniono cztery etapy etapu wykonywania uchwał o wszczęciu postępowania administracyjnego: skierowanie uchwały do wykonania; bezpośrednie wykonanie; zakończenie postępowania w sprawie wykonania uchwały; powrót wykonania. Ustalono, że pierwsze trzy etapy są obowiązkowe, a czwarty może mieć miejsce tylko w pewnych okolicznościach.

Słowa kluczowe: odpowiedzialność administracyjna, wykroczenie administracyjne, egzekucja administracyjna, wykonanie uchwały, etap.

STAGES OF IMPLEMENTATION OF DECISIONS IN CASES ABOUT ADMINISTRATIVE OFFENSES

Kateryna Levytska

Applicant

Research Institute of Public Law (Kyiv, Ukraine)

ORCID ID: 0000-0002-8186-7477

e-mail: Levytska_Kateryna@ukr.net

Abstract. The purpose of the article is to determine the stages of implementation of decisions in cases of administrative offenses on the basis of the analysis of the achievements of legal science. The article defines the stages of implementation of resolutions in cases of administrative offenses. It was found that the stage of execution of the resolution on imposition of an administrative penalty includes three stages: appeal of the resolution for execution; direct execution of the resolution; termination of proceedings on execution of the resolution. Four stages of the stage of execution of resolutions on imposition of administrative penalties are distinguished: appeal of the resolution to execution; direct execution; completion of proceedings on execution of the resolution; return execution. It is determined that the first three stages are mandatory, and the fourth – can take place only in certain circumstances.

Key words: administrative responsibility, administrative offense, administrative penalty, execution of the resolution, stage.